

GLAS RADNIKA

Tema broja
**PLATA KOJA NE
OBEZBEĐUJE
DOSTOJANSTVEN
ŽIVOT**

Najniža plata u
zemljama regiona

Slovenija 750€
Hrvatska 498€
Crna Gora 450€
Bosna i Hercegovina
Republika Srpska 333€
Federacija BiH 277€
Srbija 296€
Severna Makedonija 291€

GLAS RADNIKA**Regionalni sindikalni
e-magazin**

Izdavač: Regionalni
sindikalni savet „Solidarnost“
e-mail: glasradnika@
onthewaytoeu.net

Članice “Solidarnosti”

Savez samostalnih sindikata
Bosne i Hercegovine

Savez sindikata
Republike Srpske

Savez samostalnih
sindikata Hrvatske

Savez sindikata
Crne Gore

Unija slobodnih sindikata
Crne Gore

Savez sindikata
Makedonije

Konfederacija slobodnih
sindikata Makedonije

Savez samostalnih
sindikata Srbije

Ujedinjeni granski sindikati
„NEZAVISNOST“

Savez slobodnih
sindikata Slovenije

Urednički odbor:

Emilija Grujić
Svetozar Raković
Radomir Kračković
Darko Šeperić
Miodrag Pantović

Tehnički urednik:

Milan Jovanović

Saradnici:

Stručne službe sindikalnih
centrala “Solidarnosti”

onthewaytoeu.net
naputuka.eu.net

SUPPORTED BY THE EUROPEAN COMMISSION

REGIONALNI SAVET SINDIKATA
SOLIDARNOST

Stavovi izraženi u ovom magazinu ne moraju nužno
odražavati stavove Evropske komisije. Evropska komisija
ne može garantovati za tačnost podataka sadržanih u
ovom magazinu.

ZAŠTO GLAS RADNIKA?

Većina zemalja na prostoru bivše Jugoslavije i dalje trpi posledice devedesetih: traumatičnu tranziciju i usporeni proces demokratizacije. Vođen evropskom perspektivom i prepoznavanjem zajedničkog interesa, sindikalni pokret je odlučio da formalizuje regionalnu saradnju radničkih organizacija. Na inicijativu sindikalne centrale Slovenije ZSSS, sindikati Hrvatske (SSSH), Bosne i Hercegovine (SSSBiH, SSRS), Crne Gore (SSCG, USSCG), Srbije (SSSS, UGS Nezavisnost) i Severne Makedonije (SSM, KSS) u aprilu 2011. uspostavljena je platforma za saradnju formiranjem Regionalnog sindikalnog saveta „Solidarnost“. Ovo je prva i jedinstvena transnacionalna sindikalna mreža koja se fokusirala na proces pridruživanja EU.

Ciljevi mreže su definisanje zajedničkih stavova sindikata i razmena informacija i iskustava o ključnim pitanjima socijalno-ekonomskog razvoja kao što su radno zakonodavstvo i socijalni dijalog. U mreži su aktivne radne grupe sindikalnih stručnjaka iz regiona koje su fokusirane na bezbednost i zdravlje na radu, kolektivno pregovaranje i socijalni dijalog, mlade, žene, sindikalne reforme, migracije, zaštitu životne sredine, borbu protiv korupcije, EU integracije... Delovanje članica „Solidarnosti“ značajno je u izgradnji snažnog, demokratskog i inkluzivnog sindikalnog pokreta. Regionalna saradnja ispunjava i strateške ciljeve politike EU u regionu, jer „Solidarnost“ uključuje sindikate u unapređivanje dobrosusedskih odnosa i rešavanje bilateralnih sporova u regionu.

Pandemija Kovid-19 izazvala je globalnu ekonomsku i socijalnu krizu koja menja svet rada i kapitala. Kao odgovor na krizu, Evropska konfederacija sindikata (ETUC) inicirala je sindikalni oporavak. ETUC u toj inicijativi blisko saraduje sa Evropskom federacijom novinara (EFJ) kojoj su u fokusu pitanja slobode i bezbednosti novinara i medija u Evropi, a posebno u regionu Balkana gde je od 2016. godine aktivna Regionalna platforma za zagovaranje medijskih sloboda i bezbednosti novinara na Zapadnom Balkanu (www.safejournalists.net).

Projektna sredstva ETUC-a pomoći će sindikatima u izgradnji digitalnog sindikalizma uz pomoć digitalnih veština i alata. Cilj nacionalnih planova oporavka je jačanje organizacionih kapaciteta sindikata, poboljšanje komunikacije sa članstvom i javnošću, kao i osnaživanje njihove uloge u institucijama socijalnog dijaloga. Jaki sindikati su neophodni za pravedan oporavak kako bi se obezbedili sigurni i kvalitetni poslovi za dostojanstvenu platu. Stoga je tema prvog broja regionalnog biltena Glas radnika posvećena gorućem pitanju minimalne zarade.

Više informacija na www.onthewaytoeu.net
Glas radnika broj 1, na webu

RAST MINIMALCA NE UGROŽAVA RAD PREDUZEĆA

Povećanje minimalne plate ne smanjuje profitabilnost preduzeća već naprotiv - s njenim uvećanjem raste i motivacija zaposlenih, pokazala je analiza Saveza sindikata Makedonije.

SAVEZ
SINDIKATA
MAKEDONIJE

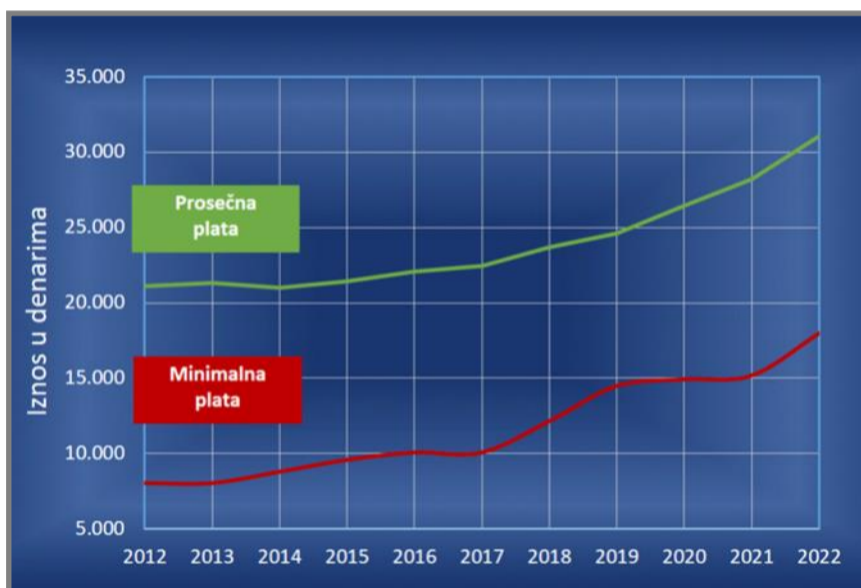
Kampanju i inicijativu za pregovore o utvrđivanju minimalne plate i donošenju zakona o minimalnoj plati Savez sindikata Makedonije je započeo 1. maja 2011. godine, povodom Međunarodnog praznika rada. Stav SSM je bio da će se utvrđivanjem minimalne zarade obezbediti

materijalna sigurnost radnika, da će to biti snažan motiv za efikasnije obavljanje njihovih radnih zadataka i da će se to pozitivno odraziti na privredu u celini.

Zakon o minimalnoj plati u Republici Makedoniji (od 11. januara 2019. novi naziv države je Republika Severna Makedonija) usvojen je 2012. godine. Zakon je prethodno razmatran u socijalnom dijalogu na inicijativu Saveza sindikata Makedonije.

Za 2012. godinu, minimalna bruto zarada iznosila je 39,6 odsto prosečne bruto zarade u makedonskoj privredi u prethodnoj godini. Minimalna zarada u neto iznosu iznosila je 8.050 denara (131 evra).

Najveći rast minimalne plate u Severnoj Makedoniji do danas ostvaren je izmenama zakona 2017. godine, kada je njen neto iznos povećan za 19%. Tada je minimalna zarada utvrđena u bruto iznosu od 17.130 denara (279 evra), odnosno u neto iznosu od 12.000 denara (195 evra). Pored toga, amandmanima je te 2017. godine uklonjen niži nivo zarada, a minimalna plata za sektore proizvodnje tekstila, kože i odeće usklađena je sa nivoom cele privrede. Time je minimalna neto zarada za ova tri sektora povećana za 25%.

Kretanje minimalne i prosečne zarade od 2012. do 2022. godine (neto iznosi)

Kako bi predupredila opasnost otpuštanja radnika, na predlog SSM-a predviđena je mogućnost finansijske pomoći preduzećima koja ne mogu da isplate minimalnu zaradu. Tu pomoć preduzeća povlače postepeno a najduže u periodu do godine dana. SSM je time ostvario važnu ulogu u preduzimanju mera za zaštitu radnika.

Povećanje minimalca za 80.000 radnika

Nakon svih napora kroz organizovane proteste i zalaganje Saveza sindikata Makedonije kroz socijalni dijalog, došlo se do nove minimalne zarade od 18.000 denara neto (293 evra), odnosno 26.442 denara bruto (430 evra).

Novo usklađivanje minimalne plate od marta 2022. godine postignuto je u korist najmanje 80.000 radnika.

Novina u zakonu se odnosila i na detaljno definisanje normiranog učinka. Utvrđeno je da normirani učinak utvrđuje poslodavac, a Ustavni sud je na inicijativu Saveza sindikata Makedonije na sednici održanoj 18. aprila 2018. godine odredbe zakona koji se odnosi na normirani učinak proglasio neustavnim i poništio ih.

Izmenama zakona 2017. godine definisano je i da će se usklađivanje minimalne zarade vršiti svake godine. Usklađivanje uključuje trećinu povećanja prosečne isplaćene zarade, trećinu indeksa troškova života i trećinu realnog povećanja bruto domaćeg proizvoda u prethodnoj godini. Na osnovu te odredbe neto minimalna zarada je u periodu avgust 2018 - mart 2019. godine povećana na 12.165 denara (198 evra) a zatim i u periodu april 2019 - novembar 2019. godine na 12.507 denara (205 evra).

SAVEZ
SINDIKATA
MAKEDONIJE

RAST MINIMALCA NE UGROŽAVA RAD PREDUZEĆA

Drugo značajnije povećanje minimalne plate ostvareno je izmenama zakona 2019. godine, kada je minimalna neto plata u periodu decembar 2019 - mart 2020. godine utvrđena u iznosu od 14.500 denara (236 evra), što je predstavljalo povećanje od 15,9 odsto. U avgustu 2021. neto iznos minimalne plate povećan je na 15.194 denara (247 evra) što odgovara bruto iznosu od 22.146 denara (360 evra).

Savez sindikata Makedonije kontinuirano se zalagao za povećanje minimalne plate, a sve u cilju poboljšanja standarda radnika sa najnižim primanjima i njihovih porodica. Stalni zahtev SSM je da minimalna plata iznosi najmanje 60 odsto prosečne zarade, što je argumentovano analizom koju je SSM napravio u saradnji sa Fondacijom Fridrih Ebert.

Približno pet hiljada radnika protestovalo je u decembru 2021. godine zahtevajući povećanje minimalne zarade

Analiza je pokazala da preduzeća koja su bila „pogođenija” prethodnim povećanjem minimalne plate nisu imala veći pad broja zaposlenih od ostalih preduzeća, odnosno da povećanje minimalca nije dovelo do otpuštanja radnika. Povećanje minimalne plate ne utiče negativno na preduzeća i ne utiče na smanjenje njihove profitabilnosti. Naprotiv, sa rastom zarada raste motivacija zaposlenih, a samim tim i produktivnost, što znači da se ne primećuju promene u profitabilnosti preduzeća.

Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o minimalnoj plati od 24. februara 2022. godine propisano je da se minimalna zarada usklađuje sa 50% povećanja prosečno isplaćene neto zarade za prethodnu godinu i sa 50% povećanja indeksa troškova života. Pri tome, visina minimalne zarade ne može biti niža od 57% iznosa prosečno isplaćene neto zarade u Republici Severnoj Makedoniji.

Autorski tekst stručnih saradnika Saveza sindikata Makedonije

Pretplati se na
newsletter Evropske
konfederacije
sindikata

CONFEDERATION
SYNDICAT
EUROPEAN
TRADE UNION

MOBILNA APLIKACIJA - MOJA RADNIČKA PRAVA

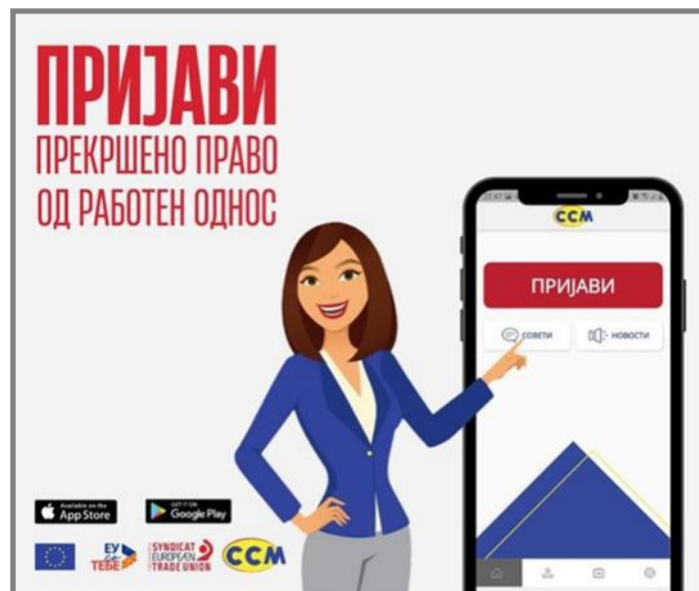
Savez sindikata Makedonije kreirao je prvu besplatnu mobilnu aplikaciju SSM – Moja radnička prava koju je u prvoj polovini godine koristilo 12.612 radnika.

Aplikacija je realizovana uz podršku Evropske konfederacije sindikata u okviru projekta „Sindikati za pravedan oporavak: Jačanje uloge sindikata u ublažavanju uticaja krize COVID-19“ koji finansira Evropska komisija (Generalni direktorat za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju).

U prvih šest meseci ove godine veliki broj radnika se upoznao sa mobilnom aplikacijom SSM – Moja radnička prava, koja radnicima i građanima omogućava da veoma jednostavno, korišćenjem mobilnog telefona, Savezu sindikata Makedonije prijave kršenje radnih prava. Aplikacija nudi sledeće mogućnosti: Prijavu povrede prava za sebe ili drugu osobu; Anonimno prijavljivanje; Direktnu komunikaciju sa predstavnicima SSM; Praćenje vesti i saveta SSM.

Pokazalo se da ovim putem SSM dopire do velikog broja mladih koji najčešće koriste mobilnu aplikaciju (53% od ukupnog broja korisnika). Među korisnicima 69% su muškarci. Posebno je zanimljivo da 59% korisnika nisu članovi sindikata. Prijave su pretežno anonimne (61%), a među prijavama dominiraju žalbe zbog raznih povreda radnih prava (94%). Od ukupnog broja prijavi 41% je rešeno u korist radnika, dok se za 59% čeka reakcija Državnog inspektorata rada.

Pomenuti rezultati ukazuju da digitalizacija sindikalnih usluga značajno doprinosi vidljivosti Saveza sindikata Makedonije koji radnici prepoznaju kao jedinog zaštitnika radnih prava.

Stručna služba Saveza sindikata Makedonije

ŠTRAJKOM DO VEĆIH PLATA PROSVETARA

pročitaj na webu

KONFEDERACIJA
SLOBODNIH
SINDIKATA
MAKEDONIJE

Zaposleni u prosveti u Severnoj Makedoniji pobunili su se nakon što je Vlada u pregovorima odbila da im poveća plate za 18,4 odsto. Zato je Samostalni sindikat obrazovanja, nauke i kulture (SONK), najveći granski sindikat Konfederacije slobodnih sindikata (KSS), koji ima oko 30.000 članova, bio prinuđen da stupi u generalni štrajk.

Vlada, kao poslodavac u javnom sektoru, dugo nije usklađivala plate zaposlenih. Zbog toga je došlo i do izjednačavanja zarada između zanimanja sa nižim i višim koeficijentom složenosti. To je izazvalo revolt među članovima SONK-a, pa je većina njih odlučila da je vreme za radikalno sindikalno oružje – ŠTRAJK. Posle izvesnog vremena štrajku su se pridružili i zaposleni koji nisu članovi.

Nakon nekoliko sedmica štrajka, kada se uverila da SONK nema nameru da odustane od zacrtanog cilja, Vlada je zatražila da se spor reši mirnim putem i prihvatila zahtev: Nastavnici su dobili povećanje plata od 18,4 odsto.

Borbu SONK-a za veće plate podržali su bratski sindikati u KSS, koji su jednoglasno ocenili da su nastavnici ključni segment društva i da Vlada mora poštovati njihova prava. SONK je dobio i podršku Evropskog komiteta sindikata iz sektora obrazovanja.

Vodeća politička partija u koalicionoj Vladi pokušala je da diskredituje predsednika SONK-a Jakima Nedelkova, ali nije uspela. Činjenica da je SONK prinuđen da štrajkuje ukazuje da je socijalni dijalog forma kojom se Vlada hvali stranim organizacijama i svojim građanima. Zato se SONK neće zaustaviti - u delatnostima koje predstavlja biće potpisani novi kolektivni ugovori, čime se nastavlja borba za poboljšanje uslova rada.

Stručna služba Konfederacije slobodnih sindikata Makedonije

ODLUKE O MINIMALCU U SRBIJI NAJČEŠĆE BEZ SAGLASNOSTI SINDIKATA

Minimalna zarada u toku 2022. godine iznosila je oko 35.000 dinara ili 296 evra, što je za 20 odsto niže od vrednosti minimalne potrošačke korpe i čak za 60 procenata manje od prosečne potrošačke korpe

Institut minimalne zarade u Srbiji, odnosno način utvrđivanja minimalne cene rada po radnom času regulisan je Zakonom o radu prema kome zaposleni ima pravo na minimalnu zaradu za standardni učinak i vreme provedeno na radu.

Minimalna zarada određuje se na osnovu minimalne cene rada utvrđene u skladu sa Zakonom o radu, vremena provedenog na radu i poreza i doprinosa koji se plaćaju iz zarade.

Minimalna cena rada bi trebalo da bude kako ekonomska, tako i socijalna kategorija. Njena isplata ne bi trebalo da bude pravilo, već izuzetak, u okolnostima kada se poslodavac nalazi u finansijskim teškoćama. Opštim aktom, odnosno ugovorom o radu utvrđuju se razlozi za donošenje odluke o uvođenju minimalne zarade. Po isteku roka od šest meseci od donošenja odluke o uvođenju minimalne zarade, poslodavac je dužan da obavesti reprezentativni sindikat o razlozima za nastavak isplate minimalne zarade. Poslodavac je dužan da minimalnu zaradu isplati zaposlenom u visini koja se određuje na osnovu odluke o minimalnoj ceni rada koja važi za mesec u kojem se vrši isplata. Zaposleni koji prima minimalnu zaradu, ima pravo na uvećanu zaradu, naknadu troškova i druga primanja koja se smatraju zaradom u skladu sa zakonom. Osnovica za obračun uvećane zarade je minimalna zarada zaposlenog.

Minimalna zarada 20% niža od minimalne potrošačke korpe

Minimalna cena rada utvrđuje se odlukom Socijalno-ekonomskog saveta osnovanog za teritoriju Republike Srbije. Ako Socijalno-ekonomski savet ne donese odluku u roku od 15 dana od dana početka pregovora, odluku o visini minimalne cene rada donosi Vlada Republike Srbije u narednom roku od 15 dana.

Odnosi minimalne i prosečne zarade, minimalne zarade i potrošačke korpe

Prvi mesec u godini	2018 . (184h)	2019 . (184h)	2020 . (184h)	2021 . (168h)	2022 . (168h)
Minimalna zarada	26.312	28.575	31.747	30.900	33.804
Prosečna neto zarada	50.048	54.521	59.941	63.109	70.920
Učešće minimalne u prosečnoj zaradi	52,57%	52,41%	52,96%	48,96%	47,67%
Minimalna potrošačka korpa	36.214	36.607	37.4856	38.141	41.757
Prosečna potrošačka korpa	69.896	70.595	72.413	74.470	80.891
Učešće min. zarade u minimalnoj potrošačkoj korpi	72,66%	78,06%	84,69%	81,01%	80,96%
Učešće min. zarade u prosečnoj potrošačkoj korpi	37,64%	40,48%	43,84%	41,49%	41,79%

ODLUKE O MINIMALCU U SRBIJI NAJČEŠĆE BEZ SAGLASNOSTI SINDIKATA

Pri utvrđivanju minimalne cene rada polazi se naročito od egzistencijalnih i socijalnih potreba zaposlenog i njegove porodice izraženih kroz vrednost minimalne potrošačke korpe, kretanja stope zaposlenosti na tržištu rada, stope rasta bruto domaćeg proizvoda, kretanja potrošačkih cena, kretanja produktivnosti i kretanja prosečne zarade u Republici. Odluka o utvrđivanju minimalne cene rada treba da sadrži obrazloženje koje odražava sve pomenute elemente. Ako dođe do značajne promene nekog od tih elemenata, Socijalno-ekonomski savet je obavezan da razmotri obrazloženu inicijativu nekog od njegovih učesnika o započinjanju pregovora za utvrđivanje nove minimalne cene rada.

Minimalna cena rada utvrđuje se po radnom času bez poreza i doprinosa, za kalendarsku godinu, najkasnije do 15. septembra tekuće godine, a primenjuje se od 1. januara naredne godine. Minimalna cena rada ne može se utvrditi u nižem iznosu od minimalne cene rada utvrđene za prethodnu godinu.

Važeća minimalna cena radnog časa za 2022. godinu iznosi 201,22 dinara (1,7 evra), a mesečna minimalna zarada zavisi od broja radnih sati. Primera radi, minimalna cena rada za prosečan mesec sa ukupno 174 radna časa iznosi 35.000 dinara neto, odnosno nešto više od 47.000 dinara bruto. Preračun sa neto na bruto vrši se primenom neoporezivog iznosa zarade od 19.300 dinara koji važi od 1. januara 2022. godine.

U poslednjih 10 godina, ako se posmatra način pregovaranja i donošenja odluka o visini minimalne cene rada, jasno se uočava da je uloga socijalnih partnera bila mala ili nikakva, odnosno da je Socijalno-ekonomski savet samo dva puta usvojio odluku o njenoj visini. U svim ostalim godinama tu odluku je donosila Vlada koristeći mogućnost koja joj je obezbeđena Zakonom o radu.

Rast minimalne zarade i minimalne potrošačke korpe

Godina	Inflacija	Minimalna zarada MZ	Nominalni rast MZ	Realni rast MZ	Minimalna korpa MPK	Nominalni rast MPK	Realni rast MPK
2018.	2,0	24.882	10,0	7,8	36.630	1,5	- 0,5
2019.	1,9	27.022	8,6	6,6	37.085	1,2	- 0,6
2020.	1,3	30.022	11,1	9,7	37.861	2,1	0,8
2021.	7,9	32.004	6,6	-1,2	39.623	4,7	- 3,0
2022.*	9,6	35.012	9,4	- 0,2	43.199	9,0	- 0,5

*podaci za avgust 2022. Kurs 1 Euro = 117,6 dinara

Iako ne postoji zvanična evidencija o broju radnika koji prima minimalnu zaradu, procenjuje se da u Srbiji od minimalca živi između 350.000 i 400.000 radnika. Procenjuje se da poslednjih pet godina nije značajnije promenjen broj radnika koji prima minimalnu zaradu, sve do pandemije Kovid-19, kada je taj broj povećan.

U 2022. godini minimalna zarada u Srbiji je na nivou 47,95% prosečne neto zarade, 41,86% prosečne potrošačke korpe i 81,05% minimalne potrošačke korpe.

Autorski tekst stručnih saradnika Saveza samostalnih sindikata Srbije i Ujedinjenih granskih sindikata „Nezavisnost“

Action-Europe

Platforma Evropske konfederacije sindikata za potpisivanje peticija i kampanje za bolji položaj radnika

PRIKLJUČI SE!

REPREZENTATIVNI SINDIKATI SRBIJE: U POTROŠAČKOJ KORPI DOMINIRAJU HLEB, MAST I ALEVA PAPIRIKA

Savez samostalnih sindikata Srbije i Ujedinjeni granski sindikati „Nezavisnost“ predstavili su 13. septembra, na zajedničkoj javnoj sednici ispred Palate Srbija u Beogradu (na fotografiji), tzv. minimalnu potrošačku korpu koja može da se kupi za 35.000 dinara koliko iznosi minimalna zarada. Korpa je sadržala namirnice u vrednosti 20.000 dinara, dok je preostalih 15.000 dinara od minimalca namenjeno za plaćanje drugih mesečnih računa.

Predstavnici dve reprezentativne sindikalne centrale ukazali su na apsurd da je u mesečnoj korpi za život tročlane porodice koju je propisala država predviđena jedna konzerva sardine, kilogram pirinča, po 200 grama džigerice i limuna, 400 grama junetine..., kao i jedna i po sveska za potrebe đaka. Prema rečima sindikalaca, čak ni tako besmisleno male životne potrebe tročlane porodice u Srbiji danas ne mogu da se finansiraju aktuelnim minimalcem koji iznosi nepunih 300 evra.

Zajednička javna sednica Saveza samostalnih sindikata Srbije i Ujedinjenih granskih sindikata „Nezavisnost“ ispred Palate Srbija

Činjenica da je sve stalo na dva manja stola, a da je jedan bio ispunjen samo hlebom, svedoči o apsurdnosti i besmislu sadržaja i količine potrošačke korpe, od koje ne samo da ne može da se preživi, već je i nedostižna za više od 300.000 ljudi koji žive od minimalca. Nedopustivo je da se u 21. veku navikavamo da se hranimo najviše hlebom, mašću i alevom paprikom, ukazali su sindikalni govornici. „Hoćemo da rad i radnici u Srbiji budu dobro plaćeni, da ne moraju da odlaze iz zemlje i za to ćemo se boriti po svaku cenu, ako treba i štrajkovima i blokadama“, naglasili su sindikalni predstavnici.

Skup je održan uoči sednice Socijalno-ekonomskog saveta, na kojoj su socijalni partneri pokušavali da postignu konsenzus oko visine nove minimalne cene rada. Sindikati su se usprotivili predlogu Vlade da se minimalac od 1. januara poveća za svega 14 odsto. Sindikalni predlog je bio da to povećanje stupa na snagu odmah i važi samo do kraja godine a da se naknadno pregovara o većem iznosu za 2023. Na žalost, predstavnici države i poslodavaca nisu imali razumevanje za argumentaciju sindikalnih predstavnika pa je Vlada jednostrano odlučila da minimalac za 2023. bude 40.020 dinara. Nije prihvaćen ni predlog sindikata da se zbog rastuće inflacije ubuduće o ceni rada pregovara dva puta godišnje.

Nakon performansa, dve sindikalne centrale su donirale hranu humanitarnoj organizaciji pri Srpskoj pravoslavnoj crkvi, za pripremanje obroka za najugroženije.

Vest su zajedno kreirale informativne službe Saveza samostalnih sindikata Srbije i Ujedinjenih granskih sindikata „Nezavisnost“

onthewaytoeu.net
naputukaeu.net
SUPPORTED BY THE EUROPEAN COMMISSION

Projekat saradnje između Evropske konfederacije sindikata (ETUC) i regionalne mreže „SOLIDARNOST“ uz podršku Evropske komisije.

MINIMALAC U SLOVENIJI POLOVINA PROSEČNE PLATE

U skladu sa zakonom, od 2021. godine neto iznos minimalne plate mora biti veći od iznosa minimalnih troškova života za najmanje 20 odsto, ali ne više od 40 procenata

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

Minimalna plata u Sloveniji propisana je Zakonom o minimalnoj plati u istom iznosu za sve zaposlene. Primenjuje se bez izuzetka i na javni i na privatni sektor, odnosno na sve delatnosti i profesije.

Minimalna plata je zakonom definisana kao mesečna plata za rad u punom radnom vremenu. Radnik koji radi nepuno radno vreme ima pravo na srazmerni deo minimalne plate. Naknade utvrđene zakonima i drugim propisima i kolektivnim ugovorima, deo zarade za radni učinak i isplata za poslovni učinak, ugovoreni kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu, ne ulaze u minimalnu platu.

Minimalna plata se utvrđuje kao zbir iznosa minimalnih troškova života uvećanog za 20 odsto, a najviše 40 odsto, te iznosa poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje za zaposlenog koji u godini za koju se određuje minimalna plata ne ostvaruje olakšice za izdržavane članove porodice, a koji osim minimalca i regresa, nema druge oporezive prihode koji bi uticali na visinu opšte olakšice.

Visina minimalne zarade primenjuje se od 1. januara svake godine. Određuje je ministar rada nakon prethodne konsultacije sa socijalnim partnerima. Zakonom je predviđeno godišnje usklađivanje minimalne zarade u visini povećanja troškova života, odnosno u visini godišnje inflacije. Pored toga, prilikom usklađivanja mogu se uzeti u

obzir i drugi kriterijumi kao što su ekonomski uslovi u zemlji ili privredni rast, kretanje ili rast plata u zemlji, trendovi zapošljavanja. Visina minimalne zarade u 2022. godini iznosi 1.074,43 evra bruto.

Minimalna zarada u 2021. godini iznosila je 1.024,24 evra bruto. Prosečna bruto plata u Sloveniji 2021. godine iznosila je 1.969,59 evra bruto. Učešće minimalne zarade u prosečnoj zaradi iznosilo je 52 odsto u 2021. godini.

Pregled visine minimalne plate u periodu od 2017. do 2021. godine u bruto iznosima, u evrima

Vanredno usklađivanje minimalne plate 2022. godine

ZSSS je letos pozvao Vladu da se minimalna plata vanredno uskladi sa rastom troškova života. Početkom 2022. godine minimalna plata je povećana za najmanji zakonski mogući iznos od 4,9 odsto, čime nije uslišen zahtev sindikalne centrale da se njen iznos podigne za najmanje deset odsto. Činjenica je da je važeći iznos minimalnih troškova života od 613,41 evra zasnovan na obračunu iz 2017. godine i da samim tim ne odražava njihovu stvarnu vrednost. Zbog toga ni Zakon o minimalnoj plati ne ostvaruje svoju osnovnu svrhu.

ZSSS je svoj zahtev Vladi opravdao velikim povećanjem cena robe široke potrošnje, odnosno rastom godišnje inflacije od 8,2 odsto. Porast cena najviše utiče na radnike sa niskim primanjima i zaposlene koji primaju

minimalnu platu, i koji veliki deo prihoda troše na zadovoljenje osnovnih potreba. To smanjuje realne prihode domaćinstava i snižava životni standard najugroženijih, uključujući najslabije plaćene radnike, među kojima je siromaštvo sve veće. Prognoze inflacije u budućnosti takođe zabrinjavaju.

Vlada je na ovaj zahtev ZSSS odgovorila krajem leta najavom da će novi obračun nivoa minimalnih troškova života biti gotov na jesen. U skladu sa odredbama Zakona o minimalnoj plati, ministar nadležan za rad, nakon konsultacija sa socijalnim partnerima, određiće novi iznos minimalne plate. Ovog puta uzimajući u obzir sve zakonom predviđene elemente zajedno sa realnim pokazateljima rasta minimalnih troškova života.

Mojca Matoz, „Delavska enotnost“

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

MINIMALAC U SLOVENIJI POLA
PROSEČNE PLATE

Svi dodaci isključeni iz minimalne plate

Od 2015. godine, Zakon o minimalnoj plati je dva puta menjan. Naime, Slovenija je do 2015. godine bila jedna od retkih zemalja koja je sve dodatke uključivala u definiciju minimalne zarade, usled čega su primaoci minimalne zarade bili nejednako tretirani. Bez obzira na uslove rada, da li je radnik radio noću, praznikom ili nedeljom, mogao je primati platu u visini minimalne zarade. S ciljem da se ukine takva definicija minimalne zarade, sindikati su 2015. godine podneli predlog izmena i dopuna Zakona o minimalnoj zaradi koji je parlament i usvojio. Tako su od početka 2016. godine izmenom zakonske definicije iz minimalne plate isključeni dodaci za noćni, nedeljni, praznični i prekovremeni rad.

Sve sindikalne centrale u Sloveniji ujediniše se u borbi za pravedniju minimalnu platu.

Sledeća izmena Zakona o minimalnoj plati i njenoj definiciji usvojena je krajem 2018. Tom izmenom zakona ponovo je promenjena definicija minimalne plate i to na način da od 2020. godine iz nje budu isključeni svi dodaci utvrđeni zakonima, propisima i kolektivnim ugovorima: dodatak za radni staž, dodaci za posebne uslove rada iz rasporeda radnog vremena i dodaci za posebne uslove rada, štetne uticaje na životnu sredinu i opasnosti

Bez zvanične statistike o minimalnoj plati

Statistički zavod Slovenije je u prošlosti pratio i objavljavao zvanične podatke o broju zaposlenih koji primaju minimalnu platu u privatnom i javnom sektoru. Zbog u tekstu objašnjenih promena definicije minimalne plate, Zavod za statistiku od 2020. godine nema adekvatnu osnovu za objavljivanje takvih podataka o minimalcu i broju onih kojima se isplaćuje.

na radu, kao i naknade za radni i poslovni učinak. Pošto se svi dodaci obračunavaju i dodaju iznosu minimalne plate, konačno je eliminisan nejednak tretman radnika koji primaju minimalac.

Od 2021. godine, u skladu sa zakonom, neto iznos minimalne plate mora biti veći od iznosa minimalnih troškova života za najmanje 20 odsto, ali ne više od 40 odsto. Obračun minimalnih troškova života vrši se svakih šest godina na osnovu Zakona o socijalnom osiguranju. Poslednji obračunati iznos minimalnih troškova urađen je 2017. godine u visini od 613,41 evra.

Magistar Irena Vidic, univ. dipl. ekon., savetnica iz oblasti ekonomije, ZSSS

U FOKUSU SINDIKATA PLATE, ZDRAVSTVO, RADNO VREME...

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

Savez slobodnih sindikata Slovenije stalno nastoji da poboljša socio-ekonomski položaj radnika a na tu borbu veoma utiču epidemija, energetska i prehrambena kriza, klimatske promene i globalizacija. Za veće i pravednije plate, penzije i socijalna davanja zalažemo se, pre svega, u socijalnom dijalogu i saradnji sa drugim akterima u društvu.

Početkom godine pozvali smo na usklađivanje troškova prevoza na posao i naknade za ishranu tokom rada, borimo se za pravednije oporezivanje, a poslednjih meseci sve više se borimo sa skupoćom pa su plate, ne samo minimalne, stalno na dnevnom redu.

Proteklog leta, posle više od godinu dana zastoja, ponovo je zaživeo tripartitni dijalog u okviru Ekonomsko-socijalnog saveta koji je u vreme korone zamenio politički diktat vlasti. Argumentovano pregovarano o privremenim merama za otklanjanje posledica poskupljenja za najugroženije grupe i najslabije plaćene radnike, a na pregovaračkom stolu je mnogo zakona.

Među našim naporima je i regulisanje javnog zdravstva koje je, kako ocenjuju u Vladi, pred kolapsom. Zalažemo se da kvalitetne javne zdravstvene usluge budu svima dostupne. Zato smo pozvali Vladu da ne smanjuje obim i opseg prava radnika iz obaveznog zdravstvenog osiguranja, ali se borimo i da zadržimo sindikalni uticaj na upravljanje javnim zdravstvenim fondom.

U fokusu SSSS su i oni koji još nemaju mogućnost da ostvare svoja radna prava. Procvat rada preko platformi, posebno u vreme pandemije, stvorio je novu veliku klasu eksploatisanih radnika čije organizovanje i sindikalno zastupanje napreduje.

U poslednje vreme usmereni smo na regulisanje radnog vremena. U toku su pregovori o zakonu o evidentiranju radnog vremena kojim želimo da smanjimo broj prekršaja u vezi sa radnim vremenom, uključujući pauze i odmor.

ZSSS je ovom kampanjom postigao drugačiju definiciju minimalne zarade. Dodaci su sada izuzeti iz obračuna minimalne zarade.

Mojca Matoz, „Delavska enotnost“

SINDIKATI ZA PRAVEDAN OPORAVAK

Jačanje uloge sindikata u
ublažavanju posledica izazvanih
krizom usled pandemije COVID-19

Trade Unions for a fair recovery

Strengthening the role of trade unions in
mitigating the impact of the COVID-19 crisis

MINIMALAC U FBIH NE POKRIVA NI ČETVRTINU POTROŠAČKE KORPE

Minimalna zarada ne postoji u zakonima Federacije BiH, Sindikat zahtijeva da se to promijeni

**SAVEZ
SAMOSTALNIH
SINDIKATA
BIH**

Koliko je minimalna plata važno pitanje u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) dovoljno govori činjenica da je upravo zbog nje došlo do potpunog prekida socijalnog dijaloga na nivou Federacije. Naime, nakon što je Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine, nakon usvajanja izmjena Zakona o radu 2018. godine, zatražio da se u okviru Ekonomsko-socijalnog vijeća (ESV) FBiH sprovedu konsultacije i Vladi FBiH uputi Prijedlog o minimalnoj plati, Vlada

je, u saradnji sa Udruženjem poslodavaca FBiH, počela opstruirati rad tog tripartitnog vijeća. To se promijenilo tek u decembru 2021. godine kada je Vlada FBiH donijela Odluku kojom je definisana najniža plata od 543 konvertibilne marke (KM), odnosno 271 euro. Taj iznos je ponižavajući za radnike i daleko je ispod onoga što institut minimalne plate treba biti – zaštitni mehanizam za radnike koji imaju najniža primanja.

Sam institut minimalne plate nije prepoznat u Zakonu o radu. Taj Zakon definiše samo institut najniže plate kojim je propisano da Vlada FBiH utvrđuje najnižu platu nakon konsultacija sa ESV, koja se određuje na osnovu najniže cijene rada utvrđene kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu. Takođe, propisano je da će Vlada Federacije na prijedlog Federalnog ministarstva finansija, u saradnji sa Federalnim zavodom za programiranje razvoja, a uz prethodne konsultacije sa Ekonomsko-socijalnim vijećem, propisati metodologiju obračuna i usklađivanja najniže plate. Usklađivanje najniže plate se vrši jednom godišnje i to najkasnije do 31. decembra tekuće godine za narednu godinu.

Skup u Domu sindikata okupio je veliki broj sindikalnih aktivista

Neophodan zakon o minimalnoj plati

S obzirom da formulacija najniže plate propisana Zakonom o radu omogućava poslodavcima da različito po sektorima utvrđuju iznos najniže plate, Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine (SSS BiH) pokrenuo je kampanju „10 za 1000“, kojom traži usvajanje Zakona o minimalnoj plati po kojem bi ona iznosila 1000 KM (500 €). Taj zakon bi se odnosio na sve poslodavce u Federaciji BiH. Iako je odmah po pokretanju kampanje počela pandemija koja je umnogome uticala na dešavanja u društvu, a samim tim i na rad organa vlasti, SSS BiH je uspio u tome da predsjednici svih klubova zastupnika u Predstavničkom domu Parlamenta FBiH, u Domu sindikata, potpišu zajedničku izjavu kojom su prihvatili inicijativu sindikata za usvajanje Zakona o minimalnoj plati i obavezali se da će je uputiti u parlamentarnu proceduru. U ovom trenutku je Zakon u formi nacрта u Parlamentu. Usvajanjem ovog zakona promijenice se procedura po kojom se sada obračunava najniža plata u Federaciji BiH.

Prema važećoj Uredbi o metodologiji obračuna i usklađivanja najniže plate, ona se za narednu kalendarsku godinu usklađuje do kraja tekuće godine i to na način da se usklađivanje vrši sabiranjem dvije komponente: 50% procenta porasta potrošačkih cijena i 50% procenta porasta bruto domaćeg proizvoda u Federaciji BiH u tekućoj godini za period januar – septembar, a prema podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Usklađivanje najniže plate vrši Vlada Federacije, a nakon konsultacija sa Ekonomsko-socijalnim vijećem. Zato je nejasno kojim su se podacima vodili u Vladi FBiH kada su odredili da najniža plata za 2022. godinu bude 543 KM, jer je kristalno jasno da je došlo do višestrukog povećanja troškova života, posebno od početka pandemije do danas. O tome možda najbolje svjedoči podatak da je u januaru 2020. godine Sindikalna potrošačka korpa koštala 1.965,96 KM (1.005,18 EUR), a u julu 2022. godine je za minimalne troškove života četveročlanoj porodici trebalo 2.668,32 KM (1.364,29 EUR).

SAVEZ
SAMOSTALNIH
SINDIKATA
BIH

MINIMALAC U FBiH NE POKRIVA NI ČETVRTINU POTROŠAČKE KORPE

Za minimalac se ne može kupiti ni dovoljno hrane za mjesec dana

Uzevši u obzir da samo za prehranu porodici na mjesečnom nivou treba više od 1.200 KM (613,55 EUR), minimalac koji je odredila Vlada FBiH nije dovoljan radniku ni za nabavku dovoljne količine hrane za mjesec dana života njega i njegove porodice. Ako na to dodamo i sve ostale troškove, jasno je da sadašnja minimalna plata ne pokriva ni četvrtinu troškova života u FBiH. U toj situaciji se, po posljednjim procjenama, nalazi čak četvrtina zaposlenih u Federaciji. U neznatno boljoj situaciji u odnosu na njih je najveći broj radnika u FBiH, a koji trenutno primaju platu do 750 do 800 KM (383,47 do 409,03 EUR).

Kada je riječ o prosječnoj plati u FBiH, ona je, prema posljednjim objavljenim podacima, 1110 KM (567,53 EUR) i pokriva 41,6% Sindikalne potrošačke korpe. Dakle, u ovom trenutku vam nisu dovoljne ni dvije prosječne plate da pokrijete minimalne mjesečne troškove života.

Stručna služba Saveza samostalnih sindikata BiH

ZAKON O MINIMALNOJ PLATI OSTAJE GLAVNI CILJ SSS BiH

pročitaj na
webu

SAVEZ
SAMOSTALNIH
SINDIKATA
BIH

Minimalna plata od 1000 konvertibilnih maraka (KM) i konačno usvajanje Zakona o minimalnoj plati u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) ostaju glavni ciljevi Saveza samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine (SSS BiH), poručeno je sa 8. vanredne sjednice Upravnog odbora te sindikalne centrale krajem jula u Sarajevu, kojoj je prisustvovalo više od 100 članova

sindikata iz cijele Federacije BiH.

Povod za sjednicu bile su aktivnosti u sklopu kampanje za usvajanje Zakona o minimalnoj plati "10 za 1000", koju SSS BiH sprovodi već nekoliko godina a raspravljalo se i o ekonomsko-socijalnom položaju radnika i kretanju troškova života. Predstavljen je i Pravni okvir za usvajanje Zakona o minimalnoj plati kao i analiza odnosa minimalne plate i troškova života. Predsjednik Saveza samostalnih sindikata BiH Selvedin Šatorović učesnicima sjednice prezentovao je i inicijativu Udruženja poslodavaca Federacije BiH za izmjenu Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojom traže da se smanji broj plaćenih dana bolovanja na teret poslodavca sa sadašnja 42 na 15 dana.

Nakon dvije godine koje su bile obilježene pandemijom koronavirusa i tokom kojih su bile ograničene mogućnosti okupljanja, ova sjednica predstavlja prvi sindikalni skup u sarajevskom Domu sindikata kojem je prisustvovalo više od 100 članova Saveza samostalnih sindikata BiH. Skup je pokazao jedinstvo i podršku aktivnostima sindikata na poboljšanju položaja zaposlenih.

Sindikalni skup u Domu sindikata

Stručna služba Saveza samostalnih sindikata BiH

NAJNIŽA PLATA U REPUBLICI SRPSKOJ - ZAŠTITNA KATEGORIJA ILI PRAVILO?

Minimalac u Republici Srpskoj povećan dva puta ove godine, ali i dalje ne zadovoljava ni osnovne potrebe prosječnog domaćinstva

SAVEZ
SINDIKATA
REPUBLIKE
SRPSKE

Pravni okvir za regulisanje instituta najniže plate u Republici Srpskoj proizilazi iz Konvencije MOR-a br. 131 o utvrđivanju najniže plate, koju je BiH ratifikovala 1993. godine.

Institut najniže plate u Republici Srpskoj regulisan je odredbama Zakona o radu Republike Srpske, jer je Ustavom BiH propisano da je oblast radnog zakonodavstva u nadležnosti entiteta. U skladu sa odredbama Ustava i Zakona o radu Republike

Srpske, radnik ostvaruje pravo na bruto platu u skladu sa Zakonom i kolektivnim ugovorom.

Najniža plata isplaćuje se za puno radno vrijeme i prosječno ostvarene rezultate radnika u skladu sa aktima poslodavca, samo kada je iznos plate radnika, obračunate u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu, ispod utvrđenog iznosa najniže plate.

Najnižu platu u Republici Srpskoj utvrđuje Vlada Republike Srpske, na prijedlog Ekonomsko-socijalnog savjeta u posljednjem kvartalu tekuće za narednu godinu. ESS je tijelo čiji je cilj dijalog o ekonomskom i socijalnom položaju zaposlenih i poslodavaca, a čine ga predstavnici entitetske Vlade, reprezentativnih sindikata i udruženja poslodavaca. Ukoliko savjet ne postigne konsenzus po pitanju utvrđivanja prijedloga iznosa naniže plate, odluku o najnižoj plati donosi Vlada Republike Srpske, imajući u vidu kretanje plata, rast proizvodnje i životnog standarda.

Najniža plata u Republici Srpskoj, 2017 - 2022. godina

Godina	Najniža plata (neto KM)	Najniža plata (neto €)
2017.	410	210
2018.	450	231
2019.	450	231
2020.	540	277
2021.	590	302
2022.	650	333

Na iznos najniže plate dodaju se sva uvećanja

Novina u radnom zakonodavstvu Republike Srpske, za koje se izborio Savez sindikata Republike Srpske, nakon šest godina upornog i mukotrpnog rada predstavlja propisivanje izričite obaveze poslodavca da najnižu platu, koja se isplaćuje radniku, uveća po osnovu ukupnog radnog staža. Primjenom nove zakonske regulative, stvorene su pretpostavke za otklanjanje ranijih nedoumica u vezi primjene instituta najniže plate i spriječavanje daljih zloupotreba od strane poslodavaca.

Na zahtjev SSRS, izvršeno je vanredno usklađivanje visine najniže plate u Republici Srpskoj i ona od 1. maja 2022. godine iznosi 650KM ili 333€ (neto)

uvećanja plate po osnovu radnog staža, obračunavaju se i sva druga zakonska uvećanja plate, (prekovremeni rad, rad noću i sl...) kao i druga primanja po osnovu rada (topli obrok, regres, prevoz...).

U našem pravnom poretku, zakon prepoznaje redovan način utvrđivanja iznosa najniže plate, prema kome se iznos najniže plate utvrđuje jedanput godišnje.

Međutim, u vanrednim okolnostima, kao što su povećanje inflacije, porast troškova života i druge okolnosti, svaki od socijalnih partnera može predložiti usklađivanje iznosa najniže plate i prije zakonom definisanog perioda u kome se utvrđuje iznos najniže plate za narednu godinu.

S obzirom da se prema zakonu, najniža plata isplaćuje za puno radno vrijeme i prosječno ostvarene rezultate radnika, koji čine osnovnu platu radnika, na iznos najniže plate, osim

SAVEZ
SINDIKATA
REPUBLIKE
SRPSKE

NAJNIŽA PLATA U REPUBLICI SRPSKOJ - ZAŠTITNA
KATEGORIJA ILI PRAVILO?

Visoki troškovi života - najniža plata nije dovoljna ni za prehranu četveročlane porodice

Najniža plata u Republici Srpskoj uvedena je 2006. godine, kada su je u iznosu od 205 KM tripartitno dogovorili Savez sindikata Republike Srpske, Vlada Republike Srpske i Unija udruženja poslodavaca Republike Srpske.

Najniža plata u Republici Srpskoj za 2022. godinu, počev od 01. maja 2022. godine iznosi neto 650,00 KM, odnosno 942,03 KM u bruto iznosu, što u protivvrijednosti evra iznosi 332,50 evra. Ovom odlukom Vlade Republike Srpske, najniža plata za 2022. godinu povećana je sa prvobitno utvrđenog iznosa od 590,00 KM.

Sindikalna potrošačka korpa za juli 2022. godine, koju jedino izračunava Savez sindikata Republike Srpske, iznosi 2.278,15 KM i prosječna plata od 1.160 KM (za juli mjesec) je pokriva sa 51,46%, dok je najniža plata pokriva sa samo 28,60%.

Učešće najniže plate od 650,00 KM u prosječnoj plati u Republici Srpskoj od 1.160,00 KM je 56%.

Imajući u vidu činjenicu da sindikalna potrošačka korpa sadrži troškove jedne četveročlane porodice za prehranu, stanovanje i komunalne usluge, tekuće održavanje domaćinstva, odjeću i obuću, higijenu i njegu zdravlja, prevoz, obrazovanje i kulturu, očigledno je da iznos najniže plate u Republici Srpskoj ne zadovoljava ni osnovne životne potrebe prosječnog domaćinstva za ishranu.

Zloupotreba instituta najniže plate

Stav Saveza sindikata Republike Srpske je da je institut najniže plate u zakonodavnom sistemu, koncipiran kao zaštitna kategorija, koja se primjenjuje samo u slučaju isplate plate nekvalifikovanim radnicima koji obavljaju najjednostavnije poslove za puno radno vrijeme i kao privremena mjera, kada preduzeće upadne u ekonomske poteškoće.

Osnovni problem predstavlja činjenica da u Republici Srpskoj nemamo zaključene posebne kolektivne ugovore u privredi, te brojni poslodavci institut najniže plate zloupotrebljavaju, pa najnižu platu isplaćuju i za KV, SSS, te čak i za VSS.

Situacija je drugačija u preduzećima gdje imamo organizovan Sindikat i zaključene kolektivne ugovore u privredi.

Važno je napomenuti da se sve ove godine najniža plata povećavala dva puta, a u toku su pregovori i za treće, isključivo na zahtjev Saveza sindikata Republike Srpske, a da poslodavci nikada nisu bili saglasni sa njenim povećanjem.

Zbog isključivog stava jednog dijela poslodavaca (čelnika Unije poslodavaca) imamo izrazito niske plate u privredi koje su nedovoljne za pristojan život, što predstavlja osnovni razlog zašto kvalifikovani radnici odlaze iz Republike Srpske.

**Goran Stanković, generalni sekretar
Saveza sindikata Republike Srpske**

Četvrtina radnika „praktično“ radi za minimalac

U Republici Srpskoj, prema posljednjim podacima Poreske uprave Republike Srpske za mjesec maj 2022. godine, najnižu platu, ili iznos ispod najniže plate prima 28.209, a platu do 700 KM, odnosno neznatno veći iznos od najniže plate prima čak 69.000 radnika, od ukupno 287.561 radnika.

Veći broj poslodavaca ne usklađuju rast ostalih plata sa povećanjem iznosa najniže plate, što dovodi do ujednačavanja plata kvalifikovanih i nekvalifikovanih radnika.

Platform work no certainty
today of work
tomorrow

Fair conditions
for SELF EMPLOYED and EMPLOYEES

**PRAVEDNI
USLOVI RADA ZA
PLATFORMSKE
RADNIKE!**

**SYNDICAT
EUROPEAN
CONFEDERATION
TRADE UNION**

POVEĆANE PLATE SVIM RADNICIMA U REPUBLICI SRPSKOJ

SAVEZ
SINDIKATA
REPUBLIKE
SRPSKE

Savez sindikata Republike Srpske i granski sindikati, u skladu sa svojim programskim aktivnostima, konstantno rade na povećanju plata svim radnicima u Republici Srpskoj.

Nakon našeg mukotrpnog rada i dugotrajnih pregovora sa socijalnim partnerima, u toku 2022. godine, povećali smo plate u tri navrata.

Od 01.01.2022. godine najniža plata povećana je sa 540KM na 590KM.

Plate svim radnicima su povećane po osnovu smanjenja zbirne stope doprinosa sa 32,8% na 31% i povećanja neoporezivog dijela plate (1000 KM bruto), a plate budžetskim i fondovskim korisnicima povećane su za 3 do 5 procenata.

Od 01.05.2022. godine, najniža plata je povećana na 650KM, a nakon potpisivanja nove cijene rada između predsjednika granskih sindikata budžetskih i fondovskih korisnika sa resornim ministrima i predsjednikom Vlade Republike Srpske plate zaposlenih u obrazovanju, kulturi, policiji, pravosuđu, upravi, javnim službama, zdravstvu i socijalnoj zaštiti, povećane su za 10%.

U toku su pregovori za treće povećanje najniže plate u ovoj godini, a od 01.08.2022. godine, svakom radniku čija se primanja finansiraju iz Budžeta RS i fondova, plata je nominalno povećana za 100KM.

Plate su povećane i radnicima u lokalnim zajednicama, javnim preduzećima i ustanovama, te privrednim društvima, nakon pregovora na nivou poslodavca, a uz aktivno učešće Saveza sindikata Republike Srpske i granskih sindikata.

Sva ova povećanja plata imala su za cilj da sa jedne strane poboljšaju standard radnika, a sa druge strane amortizuju posljedice inflacije i porasta troškova života.

Predsjednik Sindikata obrazovanja, nauke i kulture Republike Srpske potpisao novu cijenu rada sa predstavnicima resornih ministarstava

*Goran Stanković, generalni sekretar
Saveza sindikata Republike Srpske*

Svijetu treba
Novi društveni
ugovor, sa
**pravednim
platama** u
središtu.

Svjetski dan dostojanstvenog rada 7. oktobar, ove
godine je obilježen pod sloganom
„PRAVEDNE PLATE“

MINIMALNA PLAĆA U HRVATSKOJ DOSEGLA POLA PROSJEČNE - HOĆE LI TAKO I OSTATI?

Od 2021. godine minimalnim plaćama smatraju se i najniže plaće za pojedine skupine poslova ugovorene granskim kolektivnim ugovorima sa proširenom primjenom

SAVEZ
SAMOSTALNIH
SINDIKATA
HRVATSKE

Minimalna plaća u Hrvatskoj regulirana je Zakonom o minimalnoj plaći koji je prvi puta donesen 2008. godine. Definira se kao najniži mjesečni iznos bruto plaće koja se radniku isplaćuje za rad u punom radnom vremenu (za radnika koji radi u nepunom radnom vremenu utvrđuje se i isplaćuje razmjerno). Pravo na minimalnu plaću imaju svi radnici, neovisno o sjedištu ili registraciji poslodavca.

Kao rezultat političko-ekonomskog kompromisa, Zakon je 2008. godine predvidio iznimku za određene radno-intenzivne djelatnosti: u drvnoj i kožnoj industriji, te industriji proizvodnje obuće, minimalna plaća tada je određena kao 94 posto propisanog iznosa (uz rast od 2 posto svake godine). Izmjenama 2013. godine ova je odredba brisana, ali je uvedena mogućnost ugovaranja niže plaće kolektivnim ugovorom, no ne manje od 95 posto propisanog iznosa. Ovakva odredba je još uvijek na snazi, no nije nam poznato da se u praksi koristi. Definicija minimalne plaće 2021. godine dopunjena je na način da se minimalnom plaćom smatra i iznos koji je prema složenosti poslova ugovoren kolektivnim ugovorom čija je primjena proširena sukladno općem propisu. Na ovaj način omogućena je kontrola isplate ovako ugovorenih plaća od strane inspekcije rada, čime je uvažen dugogodišnji zahtjev Saveza samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH).

Od automatske formule do konzultacija

Originalnim zakonom iz 2008. godine predviđeno je da će plaću određivati Vlada na temelju automatske formule: početni udio od 39 posto mjesečne bruto plaće uvećavao se za postotak realnog rasta bruto domaćeg proizvoda. Međutim, kako je uskoro nastupila kriza koja je umanjila plaće, ali i zaustavila rast BDP-a, zakonodavni okvir je bilo potrebno mijenjati.

Od 2014. godine, kada je donesen novi Zakon o minimalnoj plaći, prijedlog njezinog iznosa, nakon konzultacija sa socijalnim partnerima, daje ministar nadležan za rad. Pritom bi trebao imati u vidu "povećanje udjela minimalne plaće u prosječnoj bruto plaći". Također je propisano da se minimalna plaća ne može utvrditi u iznosu manjem od iznosa za prethodnu godinu.

Novim izmjenama iz 2019. godine pobliže su opisani i kriteriji kojima se ministar treba voditi pri davanju prijedloga Vladi. Riječ je dominantno o ekonomskim kriterijima: stopa inflacije, kretanje plaća, kretanje nezaposlenosti, demografska kretanja, te ukupno stanje gospodarstva, pri čemu posebnu pozornost treba posvetiti djelatnostima s niskim plaćama i ugroženim skupinama zaposlenih. U tu svrhu, osnovano je i posebno stručno povjerenstvo za praćenje i analizu kretanja minimalne plaće, čiji se rad pokazao korisnim, posebno s obzirom da dotad Vlada gotovo uopće nije sustavno pratila kretanje plaća.

Vlada visinu plaće utvrđuje za sljedeću kalendarsku godinu, jednom godišnje i to najkasnije do 31. listopada. Za 2022. godinu visina je određena u iznosu od 4.687,50 kuna bruto, odnosno 3.750 kuna neto, što u protuvrijednosti iznosi 623 eura bruto, odnosno 498 eura neto.

Rast minimalne plaće, ali i broja radnika koji ju primaju

Nominalni rast minimalne plaće, naročito od 2017. godine od kada se iznosi na godišnjoj razini povećavaju za između 5 i 9 posto, pratio je i rast udjela minimalne plaće u prosječnoj. U odnosu na "startnih" 39 posto iz 2008. godine, u siječnju 2022. godine propisani neto iznos minimalne plaće dosegao je udio od 50 posto prosječne neto plaće (7378 kuna, 980 eura) i 60 posto medijalne neto plaće (6175 kuna, 820 eura), što je na tragu sindikalnih zahtjeva, kao i europskih preporuka (Direktiva o primjerenim minimalnim plaćama). Međutim, zbog snažnog kontinuiranog rasta prosječne plaće, u odnosu na usklađivanje koje se događa početkom godine, taj dio je već nakon nekoliko mjeseci ponovo pao ispod ovih pragova.

Rast minimalne bruto plaće od uvođenja (2008. - 2022.)

MJESEC/GODINA	VISINA IZNOSA
7./2008. - 5./2009.	2.747 HRK
6./2009. - 5./2013.	2.814 HRK
6.-12./2013.	2.985 HRK
2014.	3.017 HRK
2015.	3.029 HRK
2016.	3.120 HRK
2017.	3.276 HRK
2018.	3.439 HRK
2019.	3.750 HRK
2020.	4.062 HRK
2021.	4.250 HRK
2022.	4.687 HRK EUR 623

SAVEZ
SAMOSTALNIH
SINDIKATA
HRVATSKE

MINIMALNA PLAĆA U HRVATSKOJ DOSEGLA POLA PROSJEČNE - HOĆE LI TAKO I OSTATI?

Iako ne postoje službeni podaci o cijeni potrošačke košarice, sindikati procjenjuju da bi minimalna mjesečna potrošačka košarica za četveročlano kućanstvo iznosila oko 7.800 kuna (1.036 eura), dok bi prosječna košarica

dostojna življenja, koja bi zadovoljila normalne potrebe kućanstva bila oko 10.500 kuna odnosno 1.395 eura.

Broj radnika koji primaju minimalnu plaću u porastu je, čemu je dobrim dijelom pridonio i snažan rast minimalne plaće proteklih godina. Dok je 2018. godine minimalnu plaću primalo oko 37 tisuća radnika, 2022. taj broj iznosi oko 52 tisuće, odnosno više od 4,7 posto ukupno zaposlenih.

Neriješeni problem dodataka na plaću

Zakonskim izmjenama iz 2018. godine napokon su iz izračuna minimalne plaće isključeni dodaci za prekovremeni rad, noćni rad i rad na neradne dane, a 2021. godine isključeni su i dodaci za otežane uvjete rada. Time je dijelom riješen dugogodišnji problem uračunavanja ovih dodataka u iznos minimalne plaće, što je bila uobičajena praksa pojedinih poslodavaca. Ipak, neki drugi dodaci, poput dodatka za minuli rad (radni staž) i dalje se mogu uračunavati u iznos minimalne plaće, što obezvređuje takve dodatke i nepravedno je prema radnicima.

Sunčica Brnardić, izvršna tajnica Saveza samostalnih sindikata Hrvatske za radno i socijalno pravo

U BORBI ZA GRANSKE KOLEKTIVNE UGOVORE RAZMATRA SE I MOGUĆNOST ŠTRAJKA

pročitaj na
webu

SAVEZ
SAMOSTALNIH
SINDIKATA
HRVATSKE

U Hrvatskoj su trenutno na snazi samo dva granska kolektivna ugovora u privatnom sektoru i to za djelatnosti graditeljstva, te turizma i ugostiteljstva.

S ciljem povećanja broja radnika koji su pokriveni kolektivnim ugovorima, sindikati udruženi u Savez samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) u proteklih su nekoliko mjeseci prema poslodavcima pokrenuli pet novih

inicijativa za pregovorima na granskoj razini – za sektore metalne, prehrambene i drvene industrije, poljoprivrede i javnolinijskog autobusnog prijevoza putnika.

Prosvjed vozača i ostalih radnika u autobusnom prometu, Zagreb, 18.05.2022.

Na većinu ovih inicijativa granske udruge Hrvatske udruge poslodavaca (HUP) dosad su se oglušile ili su poslale poruku da „trenutno nije vrijeme za gransko pregovaranje“.

Pregovori su dosad formalno otvoreni jedino u sektoru autobusnog prijevoza, no njihov daljnji tijek dijelom ovisi i o državi, koja već nekoliko godina kasni s uvođenjem novog modela subvencioniranja nerentabilnih linija.

U sektoru trgovine, granski pregovori otvoreni su još prije nekoliko godina, no obje strane se već duže vrijeme nalaze u pat-poziciji uslijed nemogućnosti dogovora o plaćama.

U ostalim spomenutim sektorima sindikati

trenutno razmatraju mogućnost industrijskih akcija, odnosno štrajkova na granskoj razini, ako poslodavci ne pokažu spremnost za pregovore.

U javnom sektoru pregovori o osnovici plaća za državne i javne službe otvoreni su u prvom tjednu rujna. Sindikati traže povećanje plaća koje će nadoknaditi pad njihove realne vrijednosti uslijed inflacije, a također su najavili mogućnost štrajka ne bude li razumijevanja za sindikalne zahtjeve.

Matija Tomašek, Savez samostalnih sindikata Hrvatske

MINIMALAC ZNATNO SKOČIO U CRNOJ GORI, ALI GA „JEDE“ INFLACIJA

Minimalna zarada u Crnoj Gori duplirana za godinu dana, ali opšti rast cijena smanjuje kupovnu moć radnika

UNIJA SLOBODNIH
SINDIKATA CRNE GORE

SAVEZ SINDIKATA
CRNE GORE

Savez Sindikata
Crne Gore

Minimalna zarada u Crnoj Gori definisana je Zakonom o radu iz januara 2020. godine po kojem ne može biti niža od 30% prosječne zarade u Crnoj Gori u prethodnom polugodištu, prema zvaničnom podatku nadležnog organa za statistiku. Visinu minimalne zarade utvrđuje Vlada Crne Gore na predlog Socijalnog savjeta, koji čine predstavnici Vlade, reprezentativnih sindikata i Unije poslodavaca Crne Gore. Minimalna zarada određuje se na osnovu opšteg nivoa plata u zemlji, troškova života i njihovih promjena kao i ekonomskih faktora, uključujući privredni razvoj, nivo produktivnosti i

potrebe da se dostigne visok nivo zaposlenosti.

Zakon o radu iz 2020. godine do danas je pretrpio više izmjena od čega su se dvije odnosile na odredbu kojom je definisana minimalna zarada. Tako je izmjenom zakona iz juna 2021. godine definisano da minimalna zarada ne može biti manja od 250 eura, dok je izmjenom iz decembra iste godine minimalac određen na 450 eura neto.

Inflacija „jede“ povećanje minimalca, kupovna moć radnika opada

Zakonom o radu iz 2008. godine implementiran je koncept minimalne zarade po ugledu na međunarodnu praksu, a njena praktična primjena ustanovljena je izmjenama i dopunama Opšteg kolektivnog ugovora iz novembra 2010. godine kada je prvi put minimalna zarada utvrđena u neto iznosu od 141 euro. Naredne godine definisano je da minimalna zarada mora iznositi najmanje 30% prosječne bruto zarade u Crnoj Gori u prethodnom polugodištu. Vlada Crne Gore je 2013. godine, uz prethodnu saglasnost socijalnih partnera, povećala minimalnu zaradu na 193 eura neto (288 € bruto), što je tada

bilo skoro 40% prosječne zarade u državi. 1. jula 2019. godine minimalna zarada u Crnoj Gori povećana je na 222 eura neto (331,34 € bruto), što je bilo na nivou od 42,36% prosječne zarade. Kao što smo već rekli, tokom 2021. godine minimalna zarada je prvo iznosila 250 eura neto (373,1 € bruto), što je bilo na nivou od 47,71% prosječne zarade i konačno krajem te godine minimalna zarada je povećana na 450 eura neto (532,54 € bruto).

Po podacima crnogorske Uprave prihoda i carina za 2020. godinu, ukupan broj zaposlenih koji su primali minimalnu zaradu bio je 15 800. Povećanjem minimalne neto zarade na 250 eura 2021. godine, obuhvat radnika koji su je primali povećan je za oko 20 400. Konačno, minimalnu zaradu od 450 eura koja je uvedena Vladinim programom „Evropa sad“, u januaru ove godine primala je oko 61 000 zaposlenih.

10 godina potrošačka korpa rasla a minimalac stagnirao

Odnos minimalne zarade i minimalne potrošačke korpe u Crnoj Gori u periodu od 2010. do 2020. godine kretao se u rasponu od 30 do 34%. Nakon 2010. godine u kontinuitetu raste minimalna potrošačka korpa, dok se minimalna zarada ne povećava. Uzimajući u obzir da u strukturi potrošačke korpe izdaci za hranu i piće iznose više od 40%, minimalcem se tokom tog perioda ni u jednoj godini nisu mogli, čak ni približno, pokriti minimalni troškovi hrane i pića. Minimalnom zaradom u aprilu 2013. godine moglo se pokriti 31,5% potrošačke korpe, a prosječnom platom 77,9%.

Minimalna zarada za godinu povećana dva puta

Minimalna zarada u Crnoj Gori, po zakonu, ne može biti niža od 30% prosječne zarade u prethodnom polugodištu. Dva puta je povećana tokom prošle godine, prvo na 250 eura, a onda na 450 eura zahvaljujući Vladinom programu „Evropa sad“. Minimalnu zaradu od 450 eura u januaru ove godine primalo je oko 61.000 zaposlenih u Crnoj Gori i ona je pokrivala 60% potrošačke korpe.

UNIJA SLOBODNIH
SINDIKATA CRNE GORE

Savez Sindikata
Crne Gore

SAVEZ SINDIKATA
CRNE GORE

MINIMALAC ZNATNO SKOČIO U CRNOJ GORI, ALI GA „JEDE“ INFLACIJA

U julu 2019. godine minimalna zarada činila je 34,6% potrošačke korpe, a prosječna 79,6%. U oktobru 2021. godine minimalnom zaradom moglo se pokriti 37,4% potrošačke korpe, a prosječnom zaradom 79,9%. Primjenom programa „Evropa sad“ od početka 2022. godine, minimalna zarada je povećana na 450 eura, a kako su ovim programom ujedno smanjeni troškovi rada (ukinuti doprinosi za zdravstveno osiguranje), došlo je i do povećanja prosječne zarade, tako da se minimalnom zaradom u januaru ove godine moglo pokriti

Pregled parametara u mjesecu u kojem je došlo do povećanja iznosa minimalne zarade

Mjesec/ godina	Minimalna zarada €	Prosječna zarada € (neto)	Potrošačka korpa €
04/2013	193	477	612
07/2019	222	511	641
10/2021	250	534	667
01/2022	450	686	681
05/2022	450	710	738
06/2022	450	708	750

66,1% potrošačke korpe, dok je prosječna plata pokrivala cijelu potrošačku korpu. Dešavanja na međunarodnoj i domaćoj sceni (u prvom redu dvocifrena stopa inflacije) odražavaju se negativno na kretanje ovih parametara tako da se već u junu ove godine minimalnom zaradom od 450€ moglo pokriti 59,98% potrošačke korpe a prosječnom platom 94,36%.

*Autorski tekst stručnih službi
Saveza sindikata Crne Gore
i Unije slobodnih sindikata Crne Gore*

SINDIKAT PROTIV PRIVATIZACIJE LUKE BAR

pročitaj na
webu

Savez Sindikata
Crne Gore

SAVEZ SINDIKATA
CRNE GORE

Privatizaciju Luke Bar neophodno je izbjeći, a istovremeno treba ratifikovati konvencije Međunarodne organizacije rada (MOR) o zaštiti prava lučkih radnika, zaključeno je na okruglom stolu koji je organizovao Sindikat Luke Bar tokom septembra.

Na skupu na kojem su učestvovali respektabilni crnogorski i evropski pomorci i dokeri, Entoni Tetard, koordinator Evropskog savjeta dokera, potencirao je da su prioriteti tog savjeta zaštita prava lučkih radnika, njihova edukacija, zdravlje i bezbjednost na radu, pa je neophodno da Crna Gora ratifikuje konvencije MOR-a br. 137, 152, 154, 155, 187 i 195 koje se na to odnose. On je pozvao na jedinstvo i solidarnost u sindikalnoj borbi.

Predsjednik Sindikata Luka Bar Alis Šabotić podsjetio je na veliki doprinos Tetarda i Evropskog savjeta dokera prilikom planirane, ali neuspješne prodaje Luke Bar 2016. godine i istakao da će njihov sindikat i sada pružiti identičan otpor privatizaciji kompanije.

Iz granskog Sindikata pomoraca i dokera Crne Gore ukazali su na neujednačenost u poštovanju radničkih prava u ovoj djelatnosti.

Iz menadžmenta Luke Bar poručili su da cijene značaj sindikata i važnost njegove međunarodne sindikalne saradnje dok su predstavnici nadležnih ministarstava zadovoljni poslovanjem Luke Bar za prvih šest mjeseci ove godine i očekuju da uskoro bude finalizovan granski kolektivni ugovor za dokere.

Sastanak je organizovao Sindikat Luke Bar

Stručna služba Saveza sindikata Crne Gore

TREBA NAM BOLJA BEZBJEDNOST NA RADU

UNIJA SLOBODNIH
SINDIKATA CRNE GORE

Pitanje bezbjednosti i zdravlja na radu u Crnoj Gori potrebno je sistemski poboljšati, smatraju u Uniji slobodnih sindikata Crne Gore (USSCG). Ta radnička asocijacija u kontinuitetu ukazuje na značaj ovog pitanja i apeluje na preventivno djelovanje u toj oblasti. U prethodnih nekoliko godina USSCG je imala brojne aktivnosti s ciljem

unaprjeđenja zakonodavnog i institucionalnog okvira vezanog za bezbjednost i zdravlje na radu. Ostaju, međutim, brojni izazovi, prvenstveno oko tema koje su izazvale otpor poslodavaca, ali i Vlade Crne Gore poput omogućavanja zaposlenima u preduzećima da imaju svog predstavnika koji bi se bavio zaštitom i zdravljem na radu, kolektivnog osiguranja zaposlenih, obaveze kompanija da donesu akte o procjeni rizika, efikasnijeg djelovanja inspeksijskih organa...

Pandemija koronavirusa bila je najozbiljnija opomena da se odnos prema pitanju bezbjednosti i zdravlja na radu mora izkorijeniti mijenjati, kako kod donosilaca odluka i poslodavaca, tako i među samim radnicima. Tako je USSCG uspjela da u periodu od početka pandemije 2020. godine do danas inicira i doprinese dopuni liste zaraznih bolesti kako bi koronavirus bio prepoznat kao karantinska bolest. Na taj način, svi zaposleni koji su zaraženi i kojima je bila preporučena izolacija (karantin), imali su pravo na naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad u visini od 100%.

Takođe, na zahtjev USSCG, u Nacrtu strategije o unaprjeđenju zaštite i zdravlja na radu Crne Gore istaknuta je potreba za hitnim formiranjem Zavoda za medicinu rada, pošto Crna Gora nema referentnu ustanovu za verifikaciju profesionalnih oboljenja na radu. U Nacrt strategije unijeto je i da je potrebno revidirati Pravilnik o utvrđivanju profesionalnih oboljenja.

USSCG je pokrenula i debatu kojom insistira da se u Strategiji za unaprjeđenje zaštite i zdravlja na radu posebna pažnja posveti unaprjeđenju instituta kolektivnog osiguranja zaposlenih od povreda na radu. U okviru borbe za poboljšanje stanja u ovoj oblasti, izrađeno je i više informativnih materijala i realizovano više edukativnih seminara, okruglih stolova i konferencija posvećenih zaštiti i zdravlju na radu.

Stručna služba Unije slobodnih sindikata Crne Gore

“Wages should never leave workers and their families living in poverty but that has been the reality across Europe for too long“.,
ETUC Deputy General Secretary
Esther Lynch

FAIR WAGES!
Collective bargaining **FOR ALL**
and fair minimum wages

**DOSTOJANSTVENE
PLATE!**
**KOLEKTIVNO
PREGOVARANJE ZA
SVE I PRAVIČNE
MINIMALNE PLATE!!!**

МИНИМАЛНИОТ РАСТ НЕ ЈА ЗАГРОЗУВА РАБОТАТА НА КОМПАНИЈАТА

Зголемувањето на минималната плата не ја намалува профитабилноста на компанијата, туку напротив - со нејзиното зголемување се зголемува и мотивацијата на вработените, покажа анализата на ССМ

СОЈУЗ НА
СИНДИКАТИ
НА
МАКЕДОНИЈА

Кампањата и иницијативата за преговори за утврдување минимална плата и донесување на закон за минимална плата ССМ го започна на 1 мај 2011 година, по повод Меѓународниот Денот на трудот. Ставот на ССМ беше дека со одредувањето на минималната плата ќе се обезбеди материјална сигурност на работниците, дека тоа ќе биде силен мотив за поефикасно извршување на нивните работни задачи и дека позитивно ќе се одрази на економијата во целина.

Законот за минимална плата во Република Македонија (од 11 јануари 2019 година, новото име на државата е Република Северна Македонија) беше донесен во 2012 година. За законот претходно се расправаше и во социјалниот дијалог, на иницијатива на Сојузот на синдикатите на Македонија.

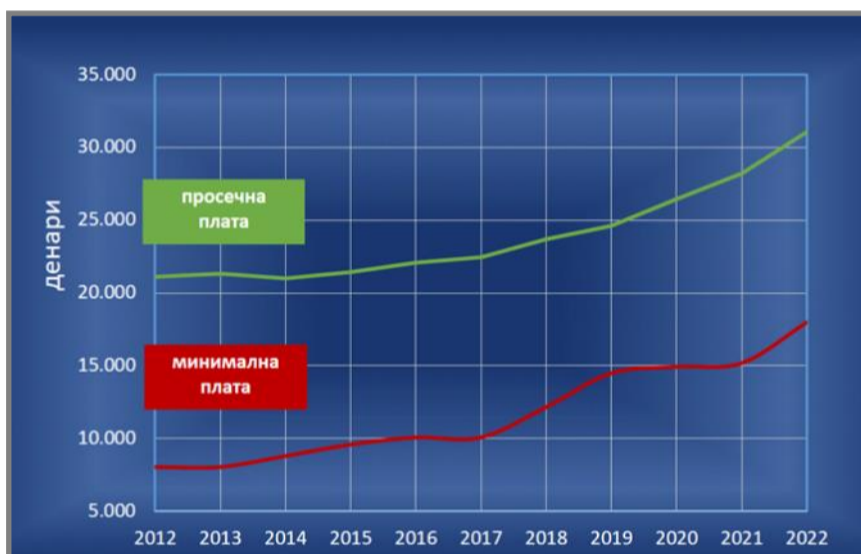
За 2012 година минималната бруто плата изнесува 39,6 отсто од просечната бруто плата во македонската економија во претходната година. Минималната нето плата била 8.050 денари (131 евра).

Највисокото зголемување на минималната плата во Македонија досега беше постигнато со измените на законот во 2017 година, кога нејзиниот нето износ беше зголемен за 19%. Тогаш минималната плата беше одредена во бруто износ од 17.130 денари (279 евра), односно во нето износ од 12.000 денари (195 евра). Дополнително, во 2017 година со амандмани беше отстрането пониското ниво на плата, а минималната плата за секторите текстил, кожа и производство на облека беше усогласена со нивото на целата економија. Така минималната нето плата за овие три сектори се зголеми за 25%.

За да се спречи опасноста од отпуштање на работниците, предлогот на ССМ предвидува можност за парична помош на фирмите кои не можат да исплатат минимална плата. Компаниите постепено ја повлекуваат оваа помош, а најдолгиот период е до една година.

Зголемување на минималната плата за 80.000 работници

По сите напори преку организирани протести и застапување на Сојузот на синдикатите на Македонија преку социјален дијалог, постигната е нова минимална плата од 18.000 денари нето (293 евра) и 26.442 денари бруто (430 евра). Новото усогласување на минималната плата од март 2022 година е постигнато во корист на најмалку 80.000 работници.

Движење на минималната и просечната плата од 2012. до 2022. година (нето износи)

ССМ со тоа оствари важна улога во преземањето мерки за заштита на работниците.

Новината во законот се однесуваше и на деталното дефинирање на стандардизирани перформанси. Утврдено е дека стандардниот учинок го утврдува работодавачот, а Уставниот суд на иницијатива на Сојузот на синдикати на Македонија, на седницата одржана на 18.04.2018 година, ги прогласи одредбите од законот кои се однесуваат на стандардниот учинок неуставни, и ги поништи.

Со измените и дополнувањата на законот во 2017 година беше дефинирано дека усогласувањето на минималната плата ќе се врши секоја година. Прилагодувањето опфаќа една третина во порастот на просечните исплатени плати, една третина во индексот на трошоците на животот и една третина

во реалниот пораст на бруто домашниот производ во претходната година. Врз основа на таа одредба нето минималната плата е зголемена на 12.165 денари (198 евра) за периодот август 2018 - март 2019 година а потоа во периодот април 2019 - ноември 2019 година до 12.507 денари (205 евра).

СОЈУЗ НА
СИНДИКАТИ НА
МАКЕДОНИЈА

МИНИМАЛНИОТ РАСТ НЕ ЈА ЗАГРОЗУВА РАБОТАТА НА КОМПАНИЈАТА

Второто значително зголемување на минималната плата е постигнато со измената на законот во 2019 година, кога минималната нето-плата во периодот декември 2019 – март 2020 година беше утврдена на 14.500 денари (236 евра), што претставува зголемување од 15,9 отсто.

Во август 2021 година, нето износот на минималната плата е зголемен на 15.194 денари (247 евра), што одговара на бруто износот од 22.146 денари (360 евра).

Сојузот на синдикатите на Македонија континуирано се залагаше за зголемување на минималната плата, се со цел подобрување на стандардот на работниците со најниски примања и нивните семејства. Постојаното барање на ССМ е минималната плата да биде најмалку 60 отсто од просечната плата, што е аргументирано и со анализата на ССМ во соработка со Фондацијата Фридрих Еберт.

Околу пет илјади работници протестираа во декември 2021 година барајќи зголемување на минимална плата

Анализата покажа дека компаниите кои биле „повеќе погодени“ од претходното зголемување на минималната плата немале поголемо намалување на бројот на вработени од другите компании, односно дека зголемувањето на минималната плата не довело до отпуштање работници. Зголемувањето на минималната плата не влијае негативно на компаниите и не ја намалува нивната профитабилност. Напротив, со зголемувањето на платите се зголемува мотивацијата на вработените, а со тоа и продуктивноста, што значи дека нема промени во профитабилноста на компанијата.

Законот за изменување и дополнување на Законот за минимална плата од 24 февруари 2022 година предвидува минималната плата да се прилагоди на 50% зголемување на просечната исплатена нето-плата за претходната година и на 50% зголемување на индексот на трошоците на животот. Истовремено, износот на минималната плата не може да биде помал од 57% од износот на просечната нето-плата исплатена во Република Северна Македонија.

Авторски текст на стручни соработници на Сојузот на синдикати на Македонија

Pretplati se na
newsletter Evropske
konfederacije
sindikata

CONFEDERATION
SYNDICAT
EUROPEAN
TRADE UNION

МОБИЛНА АПЛИКАЦИЈА - МОИТЕ РАБОТНИЧКИ ПРАВА

СОЈУЗ НА
СИНДИКАТИ
НА
МАКЕДОНИЈА

Сојузот на синдикатите на Македонија ја креираше првата бесплатна мобилна апликација ССМ - Моите работнички права, која во првата половина од годинава ја искористиле 12.612 работници.

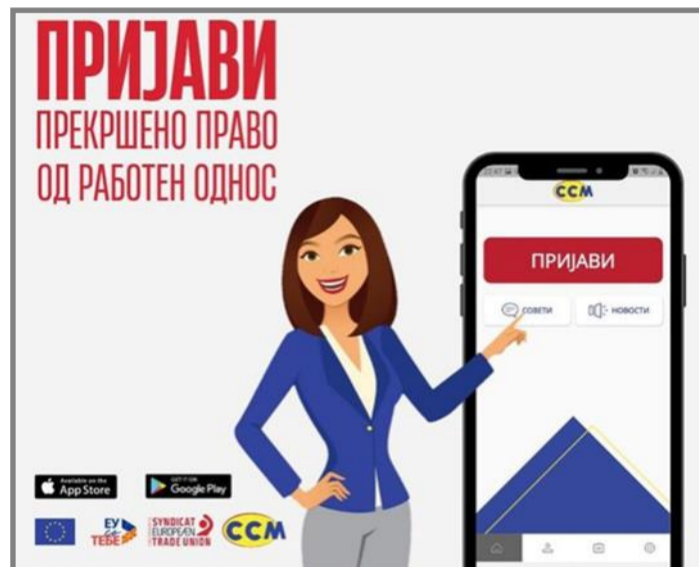
Апликацијата е имплементирана со поддршка на Европската конфедерација на синдикати во рамките на проектот „Синдикатите за правично закрепнување: зајакнување на улогата на синдикатите во ублажување на влијанието на кризата COVID-19“ финансиран од Европската комисија (Генерален директорат за Вработување, социјални работи и инклузија).

Во првите шест месеци од годинава, голем број работници се запознаа со мобилната апликација ССМ - Моите работнички права, која им овозможува на работниците и граѓаните многу едноставно, користејќи мобилен телефон, да пријават повреда на работничките права до Сојузот на Синдикати на Македонија. Апликацијата ги нуди следните опции: Пријавете повреда на права за себе или за друго лице; Анонимно најавување; Директна комуникација со претставници на ССМ; Следете ги новостите и советите на ССМ.

Се покажа дека на овој начин ССМ допира до голем број млади луѓе кои најчесто ја користат мобилната апликација (53% од вкупниот број корисници). Меѓу корисниците 69% се мажи. Посебно е интересно што 59% од корисниците не се членови на синдикатот. Пријавите се претежно анонимни (61%), а меѓу пријавите има и оплаки поради различни повреди на работничките права (94%). Од вкупниот број на пријави, 41% се решени во корист на работниците, додека 59% ја чекаат реакцијата на Државниот инспекторат за труд.

Споменатите резултати укажуваат дека дигитализацијата на синдикалните услуги значително придонесува за видливоста на Сојузот на синдикатите на Македонија, кој работниците го препознаваат како единствен заштитник на работничките права.

Стручна служба на Сојузот на синдикати на Македонија

ШТРАЈКОТ ВОДИ ДО ПОВИСОКИ ПЛАТИ ЗА ПРОСВЕТНИТЕ РАБОТНИЦИ

pročitaj na
webu

КОНФЕДЕРАЦИЈА
НА СЛОБОДНИ
СИНДИКАТИ НА
МАКЕДОНИЈА

Вработените во образованието во Северна Македонија се побунија откако Владата одби да им ги зголеми платите за 18,4 отсто за време на преговорите. Затоа Самостојниот синдикат за образование, наука и култура (СОНК), најголемиот гранковен синдикат на Конфедерацијата на слободни синдикати (КСС), кој брои околу 30.000 членови, беше принуден

на генерален штрајк.

Владата како работодавач во јавниот сектор одамна не ги усогласува платите на вработените. Поради ова, дошло до изедначување на заработката помеѓу занимањата со помал и поголем коефициент на сложеност. Ова предизвика револт кај членовите на СОНК, па повеќето од нив одлучија дека е време за радикално синдикално оружје - штрајк. По некое време, на штрајкот се приклучија и вработени кои не се членови.

По неколкунеделниот штрајк, кога се увери дека СОНК нема намера да се откаже од зацртаната цел, Владата побара спорот да се реши по мирен пат и го прифати барањето: Наставниците добија зголемување на платите за 18,4 отсто.

Борбата на СОНК за повисоки плати ја поддржаа и братските синдикати во КСС, кои едногласно оценија дека наставниците се клучен сегмент од општеството и дека власта мора да ги почитува нивните права. СОНК доби поддршка и од Европскиот комитет на синдикати од образовниот сектор.

Водечката политичка партија во коалициската влада се обиде да го дискредитира претседателот на СОНК Јаким Неделков, но не успеа. Фактот дека СОНК беше принуден да штрајкува укажува на тоа дека социјалниот дијалог е форма на фалење на власта пред странските организации и сопствените граѓани. Затоа СОНК нема да застане - во активностите што ги застапува ќе се склучат нови колективни договори, со што ќе се продолжи борбата за подобрување на условите за работа.

Стручна служба на Конфедерацијата на слободни синдикати на Македонија

UREDITEV MINIMALNE PLAČE V SLOVENIJI

Neto višina minimalne plače je določena v rangi in sicer mora biti določena tako, da je najmanj 20% večja kot minimalni življenjski stroški oziroma do maksimalno 40% od izračuna minimalnih življenjskih stroškov.

Minimalna plača v Sloveniji je določena na zakonski ravni, za vse zaposlene enako in sicer z Zakonom o minimalni plači. Velja brez izjem tako za javni kot za zasebni sektor in za vse dejavnosti in poklice.

Minimalna plača je z Zakonom o minimalni plači definirana kot mesečna plača za delo opravljeno v polnem delovnem času. Delavec, ki dela krajši delovni čas, ima pravico do sorazmernega dela minimalne plače. Dodatki, določeni z zakoni in drugimi predpisi ter s kolektivnimi pogodbami, del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost, dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi, se ne všttevajo v minimalno plačo. Minimalna plača se določi kot seštevek zneska minimalnih življenjskih stroškov, povišanih za 20 % in ne več kot 40 %, ter zneska davkov in obveznih prispevkov za socialno varnost za delavca, ki v davčnem letu, v katerem se določi višina minimalne plače, ne uveljavlja olajšav za vzdrževane družinske člane skladno z zakonom, ki ureja dohodnino, in ki razen minimalne plače in regresa, določenega z zakonom, nima drugih obdavčljivih dohodkov, ki bi vplivali na višino splošne olajšave.

Znesek minimalne plače velja od 1. januarja posameznega leta, znesek določi minister za delo po predhodnem posvetovanju z socialnimi partnerji. Zakon določa letno usklajevanje minimalne plače v višini rasti cen življenjskih oziroma v višini letne inflacije. Poleg tega pa se pri usklajevanju lahko upoštevajo tudi drugi kriteriji, kot so gospodarske razmere v državi oziroma gospodarska rast, gibanje oziroma rast plač v državi, gibanje zaposlenosti.

Znesek minimalne plače v letu 2022 znaša 1.074,43 eur bruto. Minimalna plača v letu 2021 je znašala 1.024,24 eur bruto. Povprečna bruto plača v Sloveniji v letu 2021 pa je znašala 1.969,59 eur bruto. Delež minimalne plače v povprečni plači je v letu 2021 znašal 52 %.

Pregled višine minimalne plače v obdobju od 2017. do 2021. v bruto zneskih, v eur

Izredno usklajevanje minimalne plače v letu 2022.

ZSSS je poleti vlado pozvala k izredni uskladitvi minimalne plače. Ta je namreč v začetku leta 2022 bila minimalna in najmanjša zakonsko možna tj. 4,9-odstotna in ni sledila zahtevi sindikalni central naj se minimalna plača dvigne za najmanj deset odstotkov in sicer na 1133,35 evra. Dejstvo je, da aktualna izračunana višina minimalnih življenjskih stroškov v višini 613,41 evra temelji na izračunu iz leta 2017 in ne odraža njihove realne ocene. Zaradi navedenega pa tudi zakon o minimalni plači ne dosega svojega osnovnega namena.

ZSSS je svojo zahtevo vladi utemeljila z večjim zvišanjem cen življenjskih potrebščin in s tem z rastjo letne inflacije na 8,2 odstotka. Dvig ključnih življenjskih potrebščin namreč tako najbolj vpliva na posameznike z nizkimi dohodki in zaposlene ki prejema minimalno

plačo ter večji del svojih dohodkov namenijo za nakup osnovnih življenjskih potrebščin. To znižuje realni dohodek gospodinjev in niža na življenjski standard najbolj ranljivih, tudi najmanj plačanih delavk in delavcev, med katerimi se povečuje revščina. Tudi napovedi inflacije za naprej niso obetavne.

Vlada je na to zahtevo ZSSS odgovorila konec poletja in zatrdila, da bo izračun nove višine minimalnih življenjskih stroškov bo pripravljen v jeseni. V skladu z določbami zakona o minimalni plači, po katerem bo nato minister, pristojen za delo, po posvetovanju s socialnimi partnerji v čim krajšem času določil novo višino minimalne plače, ki bo ob upoštevanju vseh zakonskih kazalnikov odražala trende rasti minimalnih življenjskih stroškov.

Mojca Matoz, „Delavska enotnost“

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

UREDITEV MINIMALNE PLAČE
V SLOVENIJI

Razlaga zakonske ureditve in sprememb zakona o minimalni plači

Od leta 2015 se je Zakon o minimalni plači spremenil dva krat. In sicer do leta 2015 je bila Slovenija ena izmed redkih držav, ki je imela v definicijo minimalne plače vključene vse dodatke, zaradi česar so delavci, prejemniki minimalnih plač bili neenako obravnavani. Ne glede na pogoje dela, ali je delavec delal ponoči, na praznik, ali v nedeljo je prejel plačo v višini minimalne plače. Z namenom odprave takšne definicije minimalne plače smo v letu 2015 sindikati vložili predlog sprememb zakona o minimalni plači, ki je bil uspešno sprejet. Tako so bili od začetka leta 2016 s spremembo zakona in s spremembo njene definicije iz definicije minimalne plače izločeni dodatki za nočno, nedeljsko in praznično delo ter nadurno delo.

Vse sindikalne centrale v Sloveniji so se združile v boju za bolj pravično minimalno plačo.

Naslednja sprememba zakona o minimalni plači in njene definicije pa je bila sprejeta konec leta 2018. S to spremembo zakona se je ponovno spremenila definicija minimalne plače in sicer na način, da so iz minimalne plače od leta 2020 naprej izločeni vsi dodatki določeni z zakoni, predpisi in kolektivnimi pogodbami: dodatek za delovno dobo, dodatki za posebne pogoje dela iz razporeditve delovnega časa in dodatki za posebne pogoje dela, neugodne vplive okolja in nevarnosti pri delu ter plačilo za delovno uspešnost, poslovno uspešnost. S tem ko se vsi dodatki obračunavajo in prištevajo k znesku minimalne plače je končno odpravljena neenaka obravnava delavcev prejemnikov minimalne plače.

Ni uradne statistike o minimalni plači

Uradne podatke o številu zaposlenih, ki prejemajo minimalno plačo v zasebnem in javnem sektorju je v preteklosti spremljal in objavljaj Statistični Urad RS. Zaradi zgoraj omenjene spremembe v definiciji minimalne plače, pa Statistični urad od leta 2020 naprej tega podatka ne objavlja, saj za njegovo objavo oziroma ugotavljanje števila zaposlenih nima več ustrezne podlage.

Od leta 2021 naprej mora v skladu z zakonom neto znesek minimalne plače najmanj za 20 % in ne več kot za 40 % presegati znesek minimalnih življenjskih stroškov. Izračun minimalnih življenjskih stroškov se na podlagi Zakona o socialno varstvenih prejemkih opravi vsakih 6 let. Zadnja izračunana višina minimalnih življenjskih stroškov znaša 613,41 eur, izračun je bil opravljen v letu 2017.

Magistar Irena Vidic, univ. dipl. ekon., savetnica iz
oblasti ekonomije, ZSSS

OSREDNJE TEME ZSSS SO PLAČE, ZDRAVSTVO, DELOVNI ČAS...

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

sodelovanju z drugimi akterji v družbi.

Z začetkom leta smo pozivali k uskladitvi stroškov za prevoz na delo in regresa za prehrano med delom, borimo se za pravičnejšo obdavčitev, zadnje mesece pa je aktualna tudi draginja, zato so vseskozi na dnevnem redu naših prizadevanj tudi plače, ne le minimalna plača, ampak vse plače.

Letos poleti je po več kot letu dni nedelovanja spet zaživel tripartitni dialog v okviru ekonomsko-socialnega sveta na ravni države, zakar smo si v ZSSS vseskozi močno prizadevali, saj tisto kar smo imeli v času korone sploh ni bil socialni dialog, ampak politični diktat takratne vlade. Začeli smo se argumentirano in vsebinsko pogajati o začasni ukrepih za odpravo posledic druginje za najbolj ranljive skupine, kamor nedvomno spadajo tudi najmanj plačane delavke in delavci, na pogajalski mizi pa je precej zakonodaje.

Med našimi prizadevanji pa so vidna tudi tista za ureditev javnega zdravstva, ki je po vladnem mnenju pred kolapsom, v ZSSS pa zagovarjamo, da mora zdravstveni sistem temeljiti na javnih kakovostnih in vsem dostopnih storitvah. Vlado pozivamo naj ne zmanjša obsega in nabora pravic delavcev iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, borimo pa se tudi za ohranitev sindikalnega vpliva na upravljanje javne zdravstvene blagajne in ohranjanje javnega interesa v zdravstvu.

Vse bolj pa je fokus delovanja ZSSS usmerjen tudi na tiste, ki v naši družbi

še vedno nimajo možnosti uveljavljanja delavskih pravic. Razmah dela preko platform, ki smo ga v državi doživeli v času kovida-19 je namreč ustvaril nov velik razred izkoriščanih delavk in delavcev. Njihovo organiziranje in skupno sindikalno zastopanje poteka vse hitreje.

Največji dosežek v zadnjem času pa je ureditev delovnega časa, pogajanja za zakon o evidenci delovnega časa še tečejo, cilj pa je zmanjšanje števila kršitev na področju delovnega časa, vključno z odmori in počitki, bolj jasno bodo regulirane tudi obveznosti delodajalca in pravice delavcev.

ZSSS si stalno prizadeva izboljšati socialno-ekonomski položaj delavcev, kljub temu da to na borbo vplivajo tudi drugi dejavniki, kot so epidemija, energetska in prehranska kriza, podnebne spremembe in zlasti globalizacija. Za višje in bolj pravične plače, pokojnine, socialne transferje se prizadevamo znotraj socialnega dialoga in v stalnem

ZSSS je s kampanjo dosegla drugačno definicijo minimalne plače. Iz nje so sedaj izvzeti vsi dodatki.

Mojca Matoz, „Delavska enotnost“

SINDIKATI ZA PRAVEDAN OPORAVAK
Jačanje vloge sindikata u ublažavanju posledica
izazvanih krizom usled pandemije COVID-19

Trade Unions for a fair recovery

Strengthening the role of trade unions in
mitigating the impact of the COVID-19 crisis

SADRŽAJ

REGIONALNI SAVET SINDIKATA
SOLIDARNOST

Uvodnik /strana 2/

SAVEZ SINDIKATA
MAKEDONIJE
www.ssm.org.mkRast minimalca ne ugrožava rad preduzeća
/strana 3/ македонски /страна 22/Mobilna aplikacija - Moja radnička prava
/strana 5/ македонски /страна 24/KONFEDERACIJA SLOBODNIH
SINDIKATA MAKEDONIJE
www.kss.mkŠtrajkom do većih plata prosvetara
/strana 5/ македонски /страна 24/UJEDINJENI GRANSKI SINDIKATI
NEZAVISNOSTwww.nezavisnost.orgSAVEZ SAMOSTALNIH
SINDIKATA SRBIJE
www.sindikatsr.rs

Zajednički tekstovi reprezentativnih sindikalnih centrala iz Srbije

Dogovor o minimalcu u Srbiji najčešće bez saglasnosti sindikata /strana 6/

Reprezentativni sindikati Srbije: U potrošačkoj korpi dominiraju hleb, mast i aleva paprika /strana 8/

www.zsss.si

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

Minimalac u Sloveniji polovina prosečne plate
/strana 9/ slovenski /strana 25/U fokusu sindikata plate, zdravstvo, radno
vreme... /strana 11/ slovenski /strana 27/SAVEZ SAMOSTALNIH
SINDIKATA BIH
www.sssbih.comMinimalac u FBiH ne pokriva ni četvrtinu
potrošačke korpe /strana 12/Zakon o minimalnoj plati ostaje glavni cilj SSS
BiH /strana 13/SAVEZ SINDIKATA
REPUBLIKE SRPSKE
www.savezsindikatars.orgNajniža plata u Republici Srpskoj - zaštitna
kategorija ili pravilo? /strana 14/Povećane plate svim radnicima u Republici
Srpskoj /strana 16/SAVEZ
SAMOSTALNIH
SINDIKATA
HRVATSKEwww.sssh.hrMinimalna plaća u Hrvatskoj dosegla pola
prosječne - hoće li tako i ostati? /strana 17/U borbi za granske kolektivne ugovore razmatra
se i mogućnost štrajka /strana 18/SAVEZ SINDIKATA
CRNE GORE
www.sindikatsr.meUNIJA SLOBODNIH
SINDIKATA CRNE GOREwww.uscsg.me

Zajednički tekst reprezentativnih sindikalnih centrala iz Crne Gore

Minimalac znatno skočio u Crnoj Gori, ali ga „jede“ inflacija /strana 19/

Sindikatski protiv privatizacije luke Bar
/strana 20/Trebamo nam bolja bezbjednost na radu
/strana 21/